

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

**ILUSTROVANÁ DĚTSKÁ KNÍŽKA (VLASTNÍ TEXT)
A TÉMATICKÁ HRAČKA - PRÓZA**

ČERNOBÍLÁ

Kamila Pokorná

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Komiks a ilustrace pro děti

Bakalářská práce

**ILUSTROVANÁ DĚTSKÁ KNÍŽKA (VLASTNÍ TEXT)
A TÉMATICKÁ HRAČKA - PRÓZA**

ČERNOBÍLÁ

Kamila Pokorná

Vedoucí práce: Doc. M.A. Barbara Šalamounová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2015

.....
podpis autora

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat paní Doc. M.A. Barbaře Šalamounové za vstřícný přístup, profesionální vedení a cenné připomínky. Dále děkuji všem, kteří mě podpořili při vytváření mé bakalářské práce, zejména oběma rodičům za obětavou pomoc při tisku a poskytnutí potřebných podmínek.

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	6
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	9
3. CÍL PRÁCE	12
4. PROCES PŘÍPRAVY	13
5. PROCES TVORBY	15
6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	18
7. POPIS DÍLA	20
8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	23
9. SILNÉ STRÁNKY	24
10. SLABÉ STRÁNKY	25
11. ZÁVĚR	26
12. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	28
A) Knižní a periodická literatura	28
B) Internetové zdroje	29
13. RESUMÉ	30
14. SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH.....	31

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Již v útlém dětském věku se u mě projevovала silná inklinace ke knihám a kreslení. Mí rodiče mou zálibu podporovali. Po základní škole jsem si zvolila studijní obor Ilustrace na Střední škole umění a designu v Brně, což se ukázalo jako šťastný výběr.

Během studia v ateliéru u akad. malíře Pavla Dvorského jsme byli od začátku vedeni k tomu, abychom pozorovali a kreslili realitu. Nabádal nás, abychom u sebe stále nosili skicáky a dělali si rychlé záznamy. Jeho výuku zabraly z velké části společné konzultace domácích prací a povídání o umělcích a přístupu k umění, resp. ilustraci obecně.

Dodnes mu vděčím za mnoho rad, kterých se pevně držím. Přirozeně nás naučil pracovat v plenéru a podněty k tvorbě hledat v různorodosti, kterou nabízí svět kolem nás, nikoli si vymýšlet. Začala jsem kreslit pastelem a techniku si postupně osvojila. Dovolovala mi zachytit jemné nuance barev, pracovat s jejich intenzitou a jít až za hranice vnímání objektivní reality. Mé soustředění se zaměřilo primárně na atmosféru, emoce, barvy a výraz. Inspiraci jsem mimo jiné hledala v dílech postimpresionismu a expresionismu, která mě fascinovala svým subjektivním nazíráním na svět. Postupně jsem začala přirozeným vývojem vkládat do svých krajin postavy, a tak vznikaly první ilustrace.

Ve čtvrtém ročníku se mi podařilo vytvořit celistvý příběh o mém psovi v rámci klauzury. K tématu se mi pak mnoho let chtělo vrátit a povedlo se mi to právě teď, prostřednictvím bakalářské práce. Je zajímavé srovnat vlastní přístup, který jsem měla před třemi lety na střední škole a dnes, kdy studuji na FDU.

Krátce po této klauzurní práci jsem zvítězila ve výběrovém konkurzu (kterého se účastnili studenti ateliéru Ilustrace) na ilustrování

knihy Jiřího Šandery *Naše třídní je mimozemšťan*. Kniha vyšla v létě roku 2012 a byla mou první praktickou zkušeností v oboru.

Další studium na FDU v Plzni mi v první řadě rozšířilo specializaci o komiks. I když při vlastní komiksové tvorbě nebo psaní scénáře často tápu, s povděkem kvituji, že mám možnost se jej stále učit.

Další změnou je to, že se dívám na svou práci z praktického a racionálního hlediska, což mi na střední škole chybělo. Nyní beru ohled na cílovou skupinu, pro kterou tvořím, a zda je ilustrace dostatečně srozumitelná či předává právě to sdělení, které je mým záměrem. Snažím se mírnit svoje subjektivní pocity a expresivitu výrazu, a naopak brát větší zřetel na anatomii a perspektivu.

V neposlední řadě mě studium na FDU konečně přimělo přirozeně využívat počítačové programy, z kterých jsem dřív měla hrůzu.

Tvorbu prvního celistvého komiksu (v celkovém rozsahu pěti stran) jsem si na vlastní kůži vyzkoušela až ve druhém ročníku v rámci klauzurní a semestrální práce. Prvním počinem byl autobiografický rodinný příběh *Na cestě*, který si kladl za cíl úvahu nad rodinnými vztahy v proměnách času. Druhý pokus se projevil v komiksu *O žárlivém řezbáři* při zpracování jedné z několika vytipovaných plzeňských pověstí, během které jsem již byla uvolněnější.

Za svou nejsobitější práci z poslední doby považuji pop upovou knihu *Věra Kohnová č. 519*, která vznikla rovněž v rámci klauzurní práce. Zpracovala jsem příběh židovské dívky z Plzně na základě jejího deníku, o kterém se mi doneslo již dříve. Díky klauzurnímu zadání mi byla umožněna práce s prostorovými prvky v knize, k čemuž bych se sama nikdy neodvážila. Dalším přínosem pro mě byla volba kolážové techniky, kterou jsem si oblíbila a rozvinula ji dále ve své bakalářské práci. Kniha získala na jaře tohoto roku Zvláštní ocenění

v rámci soutěže Jom ha-Šoa, kterou každoročně pořádá Institut Tereziánské iniciativy v Praze a byla jí věnována dvoustrana v červnovém čísle Obecních novin, jež vydává pražská Židovská obec.

Za dosavadní dobu studia se mi stal nejintenzivnějším třetí ročník, neboť jsem v zimním semestru odjela v rámci Erasmu na Akademii umění do polského Štětína. Ačkoli byla stáž velmi náročná, nemohu si zpětně stěžovat. Velmi oceňuji vstřícný, individuální přístup pedagogů i systém výuky.

Poprvé se mi podařilo vyzkoušet si tvorbu větších plakátů a piktoqramu (od skici a hyperrealistické kresby přes postupnou redukci tvaru a linií až po kompletní zpracování do vektorové podoby na mřížce). V ateliéru Ilustrace jsem vytvořila dvě celistvé knihy včetně vazby (*Život a smrt* od Hanuše Hachenburga a autorskou obrazovou knihu *Obrazy Tvého života*).

Ve volných chvílích se projevilo mé snažení vytvářet použitelnou koncepci a kostru příběhu bakalářské práce, plnou pozornost jsem jí však věnovala až v únoru po mém návratu z Polska.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Při výběru tématu jsem dbala primárně na to, aby mi umožňovalo využít mých dosavadních schopností a zkušeností v oboru. Mým přáním byla možnost volby volné techniky a zpracování vlastního příběhu, abych se nemusela vázat na tvůrčí podíl jiného autora.

Dalším důvodem bylo to, že jsem čekala na šanci rozvinout námět, který mi ležel po dlouhé tři roky v šuplíku. Chopila jsem se proto příležitosti použít jej do své bakalářské práce.

Jedná se o již zmíněný autorský příběh o mém psovi, který jsem dříve zpracovávala odlišným narativním způsobem v rámci klauzurní práce na střední škole. Zvolené téma mi je velmi blízké a dobře ho znám, (což bylo také jedním z mých požadavků při výběru), takže mi v počátcích tvorby nedělalo problém hledat dostupné materiály, archetypální souvislosti a podklady. Mým záměrem bylo, aby kniha působila přesvědčivě a autenticky. Za přínos tedy považuji fakt, že jsem si psa mohla bezprostředně naskicovat či nafotit.

Protože si nepřipadám v tvorbě komiksu dostatečně sebejistá, zvolila jsem formu ilustrované dětské knihy. V průběhu vytváření konceptu bakalářské práce nicméně došlo mým rozhodnutím na radikální změnu, a sice převést část knihy do komiksové podoby.

V zadání bakalářské práce bylo dále vytvoření tematické hračky. S mojí vedoucí práce jsme se nakonec domluvily na závěsném kalendáři, který volně doplňuje knihu svým námětem, ale dovoluje mi využít jiného přístupu.

Při výběru samotného námětu bylo potřebné se zamyslet také nad tím, jaké dětské knihy se psím hrdinou již vyšly a jakým způsobem je v nich zobrazován. Sběr kontextuálních informací jsem

považovala za podstatný krok před začátkem tvorby, ačkoli byla moje představa o tom, kterým směrem se chci ubírat, docela jasná. Ve většině případů se jedná o humorně laděné knihy a postavení psa se odvíjí podle cílové skupiny čtenářů. Ta nebyla v mém případě na počátku určena a rozhodla jsem se ji příliš nedefinovat. V závěru této kapitoly nyní představím nejznámější knihy, v kterých figuruje pes jako hlavní hrdina.

Mezi ty nejznámější uvádím v první řadě svou milovanou *Dášeňku* od Karla Čapka, která mi přirostla k srdci už jako dítěti. Líbí se mi čistě autorský přístup, Čapkův styl vyprávění i jeho prosté, nicméně špičkové ilustrace doplněné vlastními fotografiemi.

Jeho bratr Josef Čapek ve své laskavé knize *Povídání o pejskovi a kočičce* vypráví pohádky, v nichž obě zvířátka jednají jako lidé, chodí po dvou nohách, bydlí spolu v domečku a řeší běžné trampoty.

Jinak tomu je u *Příhod maxipsa Fíka*, animovaného večerníčku, který výtvarně zpracoval Jiří Šalamoun. Scénárista Rudolf Čechura se drží tradičního pojetí psa jako domácího mazlíčka v lidské společnosti, který však umí provádět stejné činnosti jako člověk. Stylizované zobrazení psa odpovídá humornému pojetí jednotlivých epizod a nezatěžuje diváka zbytečnými detaily.

Ze zahraniční produkce zmiňuji slavnou americkou stripovou sérii *Peanuts* vytvořenou Charlesem M. Schulzem, která pravidelně vycházela v novinách až do autorovy smrti roku 2000. Hlavní postava bígla Snoopyho je zde zredukována na základní znaky, přesto dokonale vystihuje charakter a grimasy psa.

Protipólem je *Bílý tesák* od Jacka Londona. Autor vypráví příběh vlka, z něhož se stává domestikovaný pes. Vydání, které mám doma, obsahuje ilustrace Mirka Hanáka, jehož schopnost zachytit realitu pomocí několika lehkých tahů štětce je nepřekonatelná.

Na závěr bych ráda uvedla tři příklady ze současné české tvorby.

Na prvním místě zmiňuji útlou autorskou *Psí knížku* Terezy Říčanové, která se přiklání k expresivnímu malířskému pojetí celostránkových ilustrací. Dovede přitom zachytit podstatu věci a předává čtenáři jasné sdělení se smyslem pro humor i hlubším posláním.

Netradiční přístup jsem ocenila v knize *České dějiny očima psa* Martiny Drijverové. Kniha s nadhledem dokumentuje historii českého národa ze psího pohledu a je doprovázena jednoduchými lineárními ilustracemi Jiřího Urbana.

Svým námětem mě též zaujala kniha *Kluk a pes* Ivony Březinové, v které je hlavním hrdinou handicapovaný chlapec na vozíku a jeho psí asistent. Líbí se mi nadsázka, s jakou je téma pojato a střídavé vyprávění obou hrdinů. Tyto změny jsou v textu vyjádřeny kurzívou v místech, kde hovoří pes. Knihu ilustrovala Eva Švrčková.

3. CÍL PRÁCE

Mým primárním požadavkem bylo kreativní zpracování ilustrací a kompozice s minimálním použitím textu. Chtěla jsem věnovat maximální pozornost každé straně a celkové koncepci knihy. Za tímto osobním cílem jsem směřovala od začátku tvorby. Styl provedení se však postupně utvářel až v průběhu. Jelikož jsem neměla žádná omezení, mohla jsem si tyto změny a způsoby hledání správné cesty dovolit, přestože mi samozřejmě zabraly nějaký čas a energii.

4. PROCES PŘÍPRAVY

Od schválení tématu práce mojí ateliérovou vedoucí jsem se těšila, až knihu začnu tvořit.

Na samém počátku stojí vlastní autorský příběh o mém psovi, který jsem navrhla ještě na střední škole. Vypráví o tom, co pes zažívá ve svém snu, přičemž snový děj navazuje na situaci vystřiženou z každodenní reality. Tato kombinace pravdivého záznamu ze skutečného života a fantazie, která vládne přímo ve snu, pro mě byla klíčová a navázala jsem na ni.

Před odjezdem na studijní stáž jsem záměrně navštívila dětskou knihovnu a prohlédla si různé publikace, ve kterých se vyskytoval pes. Na pravidelných procházkách se svým čtyřnohým přítelem jsem nafotila asi 700 variabilních snímků, které mi později sloužily buď jako předloha, nebo jen jako inspirace. Užitečným pro mě byl také sešit plný pohybových skic, které jsem nastřádala za poslední roky, zejména když jsem ještě bydlela doma. Jsem přesvědčena, že percepce živého modelu získá autor hlubší vhled do zobrazovaného objektu. Je mi líto, že jsem tuto fázi více neprohloubila.

Během stáže jsem si vytyčila svůj záměr. Začala jsem si dělat poznámky o charakteru našeho psa a situacích, které zažívá, abych si ujasnila interpretaci hlavní postavy v knize. Došla jsem k závěru, že bude mít dvě části a budu se tak moci lépe realizovat v obou oblastech vyprávění. Jednak v popisu běžného života psa a pak ve snovém příběhu s fantazijními prvky. Zapisovala jsem si vše, co mě inspirovalo, ať už to byla kompozice v knize, výtvarná technika, místo, situace nebo vtipná vzpomínka na domov. Dá se říci, že je kniha odrazem všech podnětů a zážitků za poslední rok. Z mozaiky těchto

záznamů jsem vytvářela kostru realisticky pojaté první části knihy a paralelně s tím psala různé verze scénáře psího snu.

Na konci stáže jsem začala přemýšlet o způsobu vyprávění. Velmi mě lákalo pohlédnout na svět očima psa, což nabízí i kreativní možnosti vizuálního řešení (zejména změnu perspektivy a barevnosti). Rozhodla jsem se pro kombinaci psího a lidského pohledu, kde je zajímavý kontrast mezi oběma zúčastněnými stranami. V této fázi jsem začala přirozeně uvažovat o použití komiksových bublin, ačkoli jsem se toho zprvu bála.

Po návratu z Polska byla má snaha se co nejrychleji aklimatizovat, ujasnit finální koncept knihy a ucelit dějovou linii. Při počátečních konzultacích mi bylo navrženo, abych zkusila snový příběh převést do komiksu. Ve svém původním konceptu jsem do té doby počítala jen s drobnými pasážemi. Nicméně komiks vnímám jako výzvu, která mne posune o kus dál. Kam bychom došli, kdybychom stáli pouze jen na jednom místě?

5. PROCES TVORBY

Po vypracování finální makety přišlo zjištění, že mi kniha vychází na 64 stran. Rozsah práce přispěl k mému rozhodnutí o odložení termínu odevzdání bakalářské práce, kterému bylo vyhověno.

Při výběru výtvarného provedení jsem nevěnovala přílišnou pozornost časové náročnosti a zvolila kombinovanou kolážovou techniku. Inspirace vychází zejména ze současných zahraničních ilustrátorů, kteří mě v průběhu roku zaujali. Čerpala jsem převážně z publikací Illustration NOW nakladatelství Taschen, které jsem si během studijní stáže v Polsku chodila prohlížet do knihovny.

Mezi mé nejoblíbenější objevené umělce patří Angličan Luke Best, u kterého obdivuji jeho nebojácný barvocit, pestré kompozice a hravost. Dále pak původem švédský výtvarník Daniel Egnéus, který mě uchvátil svou zručnou lineární kresbou v kombinaci s čistými plochami, rozpitými skvrnami a texturami. Ital Gianluca Foli mě zase nadchl pastelkovými ilustracemi kombinovanými s tužkou v knize *Le Lion mangem de dessins*.

Poté, co se nasytily mé vjemy z prací jiných ilustrátorů, začalo období hledání vlastní cesty a způsobu tvorby. Zkoušela jsem experimentovat s technikami a zjišťovala, které mi vyhovují a jak navzájem interagují.

V úvodu a první části se moje snaha upínala na vizuální hravost ilustrací a autenticitu narace. Zvolila jsem co nejvěrnější podobu psa i postavy (tedy mě). V obou případech byla využita kresba tužkou. Textura srsti psa kontrastuje s lineární kresbou lidského těla (kterou doplňuje barevné oblečení). Toto jednotné zobrazování jsem uchovála v průběhu celé knihy, abych předešla nadměrné kombinaci technik a neztěžovala čtenářovu orientaci v knize.

Bavilo mě pracovat s lineárností kresby a vnitřními strukturami v kontrastu s malovaným pozadím nebo čistotou plochy barevného papíru. Při hledání schůdné cesty mezi plošností a živostí rukopisu jsem přicházela na zajímavá obrazová východiska. Podařilo se mi zjistit, že mohu tímto způsobem podpořit nebo naopak upozadit jednotlivé ilustrace podle jejich významu a důležitosti (například umístění realisticky nakreslených hlavních postav na stylizované pozadí z papíru).

Všechny prvky byly tvořeny zvlášť, abych je později mohla komponovat v počítači v samostatných vrstvách. Pro lepší představu finální kompozice jsem často kreslila přes prosvětlovací pult a pauzovací papíry. Přesto mi Photoshop zjevoval nové varianty rozmístění a vrstvení kreseb. Práce probíhala s mnoha desítkami vrstev a nebránila jsem se radikálnějších změnám. Tvůrčí proces byl pro mě neomezenou hrou, ale i autorskou odpovědností.

Druhá část knihy se podřídila primárnímu požadavku každého komiksu, a tím je jeho čitelnost. Na začátku mi vyvstaly velké problémy s hledáním způsobu vizuálního řešení, který nenarušuje směr čtení komiksu a vnímání knihy jako celku.

Dále jsem se musela vzdát experimentů s kompozicí a materiály, abych se mohla zaměřit více na samotné vyprávění příběhu. Po mnoha nezdařených pokusech přišlo mé rozhodnutí jít zlatou střední cestou. Zůstalo tedy u kresby tužkou doplněnou pastelkami, přičemž jsem zvažovala výběr a množství barev vzhledem ke čtenářově orientaci v knize.

Komiksové scény jsou většinou zasazené do klasických rámečků s bublinami. I v této části knihy jsem se však snažila o různorodost kompozice, a tak jsou stránky s pravidelně rozmístěnými panely prokládané většími nebo celostránkovými ilustracemi.

Nezbytnou pomůckou při kreslení pro mě bylo hledání referencí, protože mi záleželo na věrném zobrazení a anatomické správnosti postav či zvířat. Pokud to šlo, využívala jsem svoje vlastní. Naučila jsem se, že je třeba se dívat pozorně kolem sebe, protože zdroje nápadů a inspirace jsou všude kolem nás. Naše fantazie a správně zvolený způsob zpodobnění nám pak pomáhají vyzdvihnout reálný obraz výše nebo jej posunout zajímavějším směrem, aniž by to ubíralo na jeho pravdivosti. Proto se vždy snažím, aby moje první linka na papíře měla svůj původ v reálném světě, který mne obklopuje, který mohu reflexivně vnímat a o který se mohu opřít.

Na obálce jsem pracovala paralelně s druhou částí knihy. Využila jsem motivu černé a bílé na základě názvu knihy a zároveň jména mého psa, s kterým stojím v popředí celé kompozice. Technika byla zvolena v souladu s ilustracemi uvnitř knihy.

V úplném závěru mi zbývalo dokončit kalendář, v kterém jsem vizuálně i tematicky vycházela ze své knihy. Pejsek zde má navíc čtyři zvířecí kamarády, které se promění z číslovek 2,0,1 a 6 (symbolizující rok 2016). Jejich dobrodružství jsem zachytila ve volných ilustracích vytvořenými pomocí papírové koláže. V tvorbě kalendáře mi byla přínosem zkušenost z mé studijní stáže, kdy jsme vytvářeli zvířecí piktogramy (tehdy jsem si vyzkoušela redukovat tvar reálného zvířete do grafického znaku). Inspirací mi byla zejména moje oblíbená a mezinárodně uznávaná ilustrátorka Květa Pacovská.

6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

S mojí vedoucí práce jsme stanovily několik technologických kritérií, která mě však ničím neomezovala. Při vytváření konceptu jsem se na minimální rozsah knihy nevázala, protože mi přišla mnohem podstatnější její vnitřní struktura a stavba příběhu. Rozsah jsem nakonec překročila, jak jsem předpokládala, a to dokonce o 26 stran.

Aby mi bylo umožněno vyzkoušet si různé výtvarné prostředky, zvolily jsme do zadání bakalářské práce kombinovanou techniku, která mi plně vyhovovala. Použila jsem obyčejné tužky, pastelky, perokresbu, akrylové barvy, trhaný či stříhaný papír a fotografii. Jednotlivé ilustrace jsem pak vytvářela technikou koláže v počítačovém programu Adobe Photoshop.

Sazba dokumentu byla prováděna v In Designu, kde jsem zvolila svůj oblíbený písmový font od Františka Štorma „Andulka“, který je velmi dobře čitelný a vhodný k použití v dětské literatuře. Komiksové bubliny jsou v celé knize doplněné ručně psaným textem, protože jsem chtěla, aby lépe splynul s vizuálním stylem mých ilustrací. Ačkoli je v zadání mé bakalářské práce psáno, že se jedná o prózu, snažila jsem se text minimalizovat a vyprávět spíše obrazem.

Finálním výstupem měla být kniha. Přišlo mi vhodné rozhodnout se pro tradiční šitou vazbu zavěšenou do pevných desek. Důvodem bylo to, že jsem již jako dítě preferovala knihy s tvrdými deskami. Šité knihy mám ráda i díky jejich větší odolnosti.

Kniha má tradiční formát A4, který jsem zvolila ze dvou důvodů. Jednak byla využita tiskárna s možností vytisknout maximální formát

B3 a mým záměrem bylo vyhnout se netradičním rozměrům kvůli papírovému odpadu.

Druhým důvodem byl ohled na dětské publikum. Chtěla jsem, aby bylo na dvojstraně dostatek prostoru na čitelný text (ruční písmo vyžadovalo ještě více místa), ilustrace, a také nezbytný prázdný prostor, který považuji za svébytnou složku ucelené kompozice.

Kniha se tiskla u mého táty ve firmě, kde jsem měla přímý dohled nad výsledkem tisku, což pro mě bylo velkou výhodou. Zkoušeli jsme tisknout na dva druhy papíru: jednak lehce zatónovaný s jemně rýhovaným povrchem (Conqueror, 160 g/m²) a pak na bílý offsetový papír s matným povrchem (130 g/m²). Obě varianty pro mne znamenaly spokojenost. V prvním případě byl pouze problém s průsvitností papíru.

U kalendáře jsem zvolila klasický závěsný princip a formát papíru A3 na šířku. Netradiční jsou vložené strany mezi jednotlivými kalendářními měsíci, na kterých je zpodobněna přeměna čísla ve zvíře ve čtyřech fázích. Dítě na první z nich uvidí zobrazenou číslovku. Po otočení stránky se tato číslovka mění do tvaru zvířete, ale výsledná transformace je ukončena až na čtvrté straně hotovou zvířecí podobou. Použila jsem techniku papírové koláže, kdy mi jako cenný materiál posloužily staré kalendáře, které se doma za dlouhá léta nastřádaly.

7. POPIS DÍLA

Kniha je koncipována jako autentické vyprávění člověka (mne) a jeho psa (Černobílé). Společně knihou pomyslně procházíme spolu se čtenářem, přičemž vidí jen naše stopy a dialog v bublinách. Tyto aspekty jsem pojala jako vstupní, dělící a závěrečné stránky. Pravděpodobně nepřekvapí, že otisky psích tlapek a lidských bot patří skutečně nám.

Hned za přední předsádkou s Černobílou míříme k předmluvě, kde jsem podpořila hodnověrnost postav vložением fotografie. Následující úvodní dvojstrana seznamuje čtenáře s prvopočátkem celého příběhu - narozením štěněte, které teprve čeká na svého majitele.

Pak již konečně začíná první část knihy, v které si štěně odvážíme domů a dáváme mu jméno Černobílá. Komiksové scény na následující stránce zaznamenávají situace z jejího štěněčeho období, které má již za sebou. Čtenář se dále dozvídá o tom, jak Černobílá rostla, učila se psím povelům a podmaňování členů rodiny i to, jak vypadá náš společný den. Zde jsem vybrala zajímavé momenty, které zároveň demonstrují typické rozdíly mezi lidským a psím světem. Psi přistupují k novému dni bez předsudků, vzpomínek na včerejšek i obav na zítřek. Stejně tomu tak je i u ostatních zvířat. Zařadila jsem tedy do své knihy i naše dva koně, s kterými se Černobílá přátelí.

V závěru knihy je několik situací ze společně stráveného času doma a také to, jak mě Černobílá zlobí. Zdá se, že posláním psa je lidský život naopak zpestřovat a činit nás stále šťastnými. Alespoň tak je to pokaždé mezi mnou a Černobílou, což dokazují na poslední straně. První část knihy je tedy malou ukázkou souznění a komunikace mezi člověkem a psem a poděkováním za to, že to s námi lidmi vůbec vydrží.

Černobílá se v rozhovoru mezi první a druhou částí knihy rozhodne ujmout dalšího vyprávění, které je ztvárněno jako komiks. Čtenář se na začátku nejprve dozví, jak zlodějské straky naklovaly její polštář. Když na něm pak usne, zdá se jí sen, ve kterém se ocitne na obloze.

Chvíli poklidně letí na svém polštářku, než si všimne, že z něj vypadávají peříčka. Tím však polštář ztrácí létající schopnost a Černobílá se řítí z obrovské výšky k zemi. Tak začíná pejskovo dobrodružství a sled všemožných setkání, které ji budou přibližovat nebo naopak oddalovat od ztraceného domova.

V následujícím odstavci se pokusím o stručný výčet událostí, kterými pes prošel v následujících dvaceti stranách od svého pádu, než se konečně vrátil domů.

Před zřícením ji zachrání pouliční městská lampa, která Černobílou vyšle hledat cestu domů. Scéna je zasazená do deštivého města, které jsem stylizovala do podoby odosobněného prostoru, ve kterém se pes cítí skutečně osamělý. Snaží se získat radu od čtyř psů, které v ponurém bludišti mrakodrapů náhodně potká. Zde jsem vytvořila poměrně komplikovanou kompozici panelů umístěných na střechách domů. Dlouho mi zabralo zvažování vhodného pořadí panelů a porady s různými lidmi. Zjistila jsem však, že každý vnímá dvoustranu jinak. Rozhodnutí jsem tedy nechala na sobě a vytvořila jsem systém barevných tlapek, po kterých musí čtenář hledat správný směr. Černobílá se v poslední psí radě dozví, že musí vytrvale následovat stopu. Ta se objeví v podobě bedýnky jablek, která je často dovážena k ní domů. Rozhodne se tedy za ní tajně ukrýt v kamionu.

Ten však nemíří domů, nýbrž do supermarketu. Zde uniká ze spárů skladníka skokem do televize, neboť se domnívá, že televizní obraz je oknem ven.

Přesouvá se do prostředí lesa, kde ji najde lesník. Muž se rozhodne vzít si psa domů a skamarádit ho s jeho kočkou. Místo toho však zvířata udělají v domě spoušť. Černobílá stihne utéct dlouhou rourou dřív, než ji lesník stihne potrestat.

Když z tunelu vyleze, čeká na ni poslední setkání, a sice s malou dívkou. Ta jí poví, že v lese zabloudila a hledá bratříčka. Podle čepice Černobílá vyčmucha malého Tomáše a sourozenci se šťastně shledávají. Pes dovede děti k jejich ustaraným rodičům. Ve chvíli, kdy si rodina čte letáky na sloupech o ztraceném psovi, Černobílá cítí pach domova. Brzy vychází najevo, že letáky vyvěšují já. Radostně se shledáváme a v ten moment končí i psí sen.

8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Během tvorby bakalářské práce se mne okolí opakovaně dotazovalo, o čem bude moje kniha. „O mém psovi,“ odpovídala jsem stručně. Zdálo se mi však, že si někteří myslí, že vytvářím zase jen další knihu se psím hrdinou. A kdo to má číst, proč?

Téma tedy není ničím novým. Ani autobiografické vyprávění o životě se psem není ničím zajímavým v době, kdy má psa každá druhá domácnost. Poutavým dokáže být snad jen v nepřekonatelném podání Karla Čapka v knize *Dášeňka čili život štěněte*.

Přesto si myslím, že jsem téma pojala osobitě jak formou hojně ilustrovaných dvojstran, tak i obohacením autobiografické části o důležité komiksové prvky. Přidáním pohádkového vyprávění v komiksové formě jsem pak posunula práci ještě o kus dál a otevřela tak dveře širší cílové skupině. Komiks má v českém prostředí relativně dlouhou tradici, ale jeho podoba se proměňovala, stejně jako úroveň. Veřejnost se tedy stále ještě zbavuje předsudků a přesvědčení, že se jedná o pokleslé umělecké médium, pokud jej vůbec do umění zařazuje. Troufám si říci, že je má práce aspoň v této oblasti přínosem.

9. SILNÉ STRÁNKY

Je pro mne obtížné objektivně reflektovat svoji práci těsně poté, co jsem ji dokončila a nemám časový odstup. Přesto zastávám názor, že se mi podařilo viditelně prokázat množství úsilí a energie, kterou jsem do práce vložila. Nebála jsem se riskovat a hledat nové tvůrčí cesty, kterými se mohu ubírat. Věnovala jsem nadměrný čas změnám původních konceptů. Jsem vděčná své vedoucí práce, která mi navrhla zpracovávat příběh do podoby komiksu. Víím, že to pro mě byla výzva, kterou jsem v rámci svých momentálních možností úspěšně zvládla.

Moje bakalářská práce je mým prvním rozsáhlejším dílem, na kterém jsem intenzivně pracovala od začátku až do konce, a vnímám ho jako malý můstek, z kterého se mohu bez obav odrazit.

10. SLABÉ STRÁNKY

Po skončení práce jsem se nad knihou zamyslela a došla k závěru, že by se jistě dala zpracovat napodruhé lépe a jinak. Nyní bych dokázala pracovat s větším přehledem. V některých pasážích a scénách by knize možná prospělo více prostoru, jinde méně. Knihu by pravděpodobně oživilo, kdyby mezi první a druhou částí došlo k výraznější změně v technice, případně stylizaci postav a prostředí.

Za určitou slabinu se dá považovat nepřizpůsobení se časovému limitu, který jsem měla. Zvolila jsem příliš komplikovanou techniku a neodhadla svoje možnosti. Převládalo však přesvědčení, že v tomhle případě stálo za to, abych zariskovala. Nezbylo mi však dostatek času na kalendář, který mohl být zvládnut lépe.

Občas jsem nezvládala pohlížet na praktické sdělení čtenáři a nechávala jsem se unést hrami s technikami a materiály. Je tedy možné, že se na některých místech nachází přemíra vizuálních vjemů na úkor věcných informací.

Chtěla jsem si vyzkoušet realističtější výtvarnou polohu, ale vystávaly mi problémy kreslit z hlavy anatomicky nebo perspektivně správně, na což jsme s vedoucí práce párkrát narazily. Víím však, že tento nedostatek dokážu překonat (a najít pomocné řešení) a dále jej pak vykompenzovat v jiných oblastech, které vnímám citlivěji.

11. ZÁVĚR

Rozhodně nemohu tvrdit, že by u nás nebylo dostatek zdařilých knih pro děti. Mezi účastníky soutěží, jako je Zlatá stuha nebo Nejkrásnější kniha roku, jsou ročně desítky zdařilých prací. Navíc se ani nedá říci, že by o dětské knihy nebyl zájem, právě naopak. Přesto bohužel vidím přemíru kýčovitých obálek ve vitrínách knihkupectví. Rodiče si v dnešní uspěchané době stále méně nacházejí čas, aby se zamysleli nad kvalitou knih, které kupují svým ratolestem. Vina vězí i ve špatném vkusu autorů a také nakladatelů, kteří prosazují knihy, jež se dětem údajně líbí. Dalším problémem nakladatelů je strach z vydávání prvotin, neboť opětovné vydání úspěšného díla je často ekonomicky jistější (například stále žádaný Milerův Krteček). Většinou propagují díla, která děti znají z televize a ty se pak logicky snadno stanou více žádanými.

Podle mého názoru se nedá určit, jak by měla vypadat ta „správná“ dětská ilustrace, protože děti jsou různé a ve většině případů nemají vyhraněný vkus. Z dětství si pamatuji, že mé nejoblíbenější knihy byly ilustrovány různorodým způsobem. Při prvním otevření každé knížky, co mi přišla pod ruku, jsem zvědavě nalistovala ilustrace a těšila se na překvapení. Kdybych pokaždé uviděla obrázky Heleny Zmatlíkové nebo Josefa Lady, těžko by mě prohlížení a čtení tak moc bavilo.

Ilustrátor by měl k textu přistupovat individuálně a povznést hodnotu knihy. Oceňuji rozmanitý přístup ke zpracování námětu. Jako příklad uvedu světoznámou *Alenku v říši divů* od Lewise Carrolla, kterou ilustrovalo mnoho umělců, ale pokaždé jinak.

Leonard Weisgard se roku 1949 zasloužil o jedno z nejhezčích vydání této klasiky díky úchvatným celostránkovým ilustracím plných

smělých textur a barevných ploch.

O dvacet let později vytvořil speciální edici Alenky Salvador Dalí technikou heliogravury. Ilustrace kombinovaly realistické a abstraktní prvky vyjádřené barevnými skvrnami.

V osmdesátých letech vyšla v nakladatelství Albatros Alenka s černobílými ilustracemi Markéty Prachatické, která za svůj počín získala mnohá ocenění.

Současná japonská výtvarnice Yayoi Kusama šla zase cestou barevných bodů. Vydání z roku 2013 je pozoruhodné grafickou čistotou, navíc pracuje poutavým způsobem i s typografií.

Na zmíněných ukázkách tak můžeme vidět, že cest, kterými se lze vydat, je mnoho. Stačí si vybrat. Těším se, až během své budoucí tvorby vyzkouším další...

12. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

A) KNIŽNÍ A PERIODICKÁ LITERATURA

1. PROKŮPEK, T., KOŘÍNEK, P. a kol. *Dějiny československého komiksu 20. století*. Praha: Albatros, 2014. ISBN: 978-80-7470-061-3.
2. PROKŮPEK, T., KOŘÍNEK, P. a kol. *Studia komiksu: Možnosti a perspektivy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN: 978-80-244-3327-1.
3. MCCLOUD, S. *Jak rozumět komiksu*. Praha: BB art, 2008. ISBN: 978-80-7381-419-9.
4. ŘÍČANOVÁ, T. *Psí knížka*. Praha: Baobab, 2014. ISBN: 978-80-87060-89-6.
5. BŘEZINOVÁ, I. *Kluk a pes*. Praha: Albatros, 2011. ISBN 978-80-00-02718-0.
6. ČECHURA, R. *Příhody maxipsa Fíka*. Praha: Albatros, 2008. ISBN 978-80-00-01586-6.
7. ČAPEK, Karel. *Dášenska, čili život štěněte*. Praha: Agentura Cesty, 2003. ISBN 80-968793-5-9.
8. DRIJVEROVÁ, M. *České dějiny očima psa*. Praha: Albatros, 2004. ISBN 80-00-01387-8.

B) INTERNETOVÉ ZDROJE

1. EGNEUS, D. New fairytales. V: *Daniel Egnéus*. [cit. 2015-07-20].

Dostupný z: <http://danielegneus.com/#2250>

2. BEST, L. [cit. 2015-07-20]. Dostupný z: <http://www.lukebest.com/>

3. FOLI, G. [cit. 2015-07-20]. Dostupný z: <http://www.gianlucafoli.com/works/illustrations/>

4. POPOVA, M. The Best Illustrations from 150 Years of Alice in Wonderland. V: *Brain pickings*. [cit. 2015-07-20]. Dostupný z: <http://www.brainpickings.org/2014/07/07/best-illustrations-alice-in-wonderland/>

13. RESUMÉ

My goal was to create an author's illustrated book for children. I followed the subject I had already formerly created during my high school and waited for the opportunity to extend it. The story regards my dog. She is called Black-white which has also been used as the main title.

The book consists of 64 pages and is divided into 2 sections where one of them is autobiographical, dealt illustratively with me figuring as a storyteller. The other part tells a fairy tale adventure taking place in the dog's dream from her own perspective and is transformed into a comic. At the first part, I used a computer font while the second part made use of my hand-writing to distinguish two different ways of narration even visually. Generally, I tried to restrict the text to its minimum and tell the story by pictures.

I chose a combined collage technique (hand-drawn line art, paintings, photographs, hand cut paper) which I processed in Photoshop at its final stage to have the possibility to experiment with individual illustrations in layers and to look for the most suitable compositions.

As an additional part I was supposed to make a thematical calendar. I decided to make 6 large significant illustrations and 5 minor pictures. Created by a technique of paper collage, I decided to use old calendars (cut to pieces).

At first, I had to come up with a conception for the story which I was trying to create during my fifth semester in Poland. After my return I finally started the main work. The deadline had to be postponed so I could make it in time.

After all the work done, I think my personal requirements and goals were fulfilled to the reader's and my own satisfaction.

14. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Ukázka ilustrací z autorského příběhu o psovi z roku 2012

Příloha 2

Skici psa

Příloha 3

Fotografie psa a výsledné kresby

Příloha 4

Ukázka postupného vytváření dvoustrany
(první skica, maketa, finální kompozice)

Příloha 5

Krok první: Hledání výtvarné techniky

Příloha 5

Krok druhý: Jednotlivé ilustrace před kolážováním ve Photoshopu

Příloha 6

Krok třetí: Vytváření výsledné kompozice

Příloha 7

Použitá a nepoužitá obálka

Příloha 8

Vedlejší zvířecí postavy v kalendáři (přeměna čísla ve zvíře)

Příloha 9

Návrh titulní strany kalendáře

Příloha 10

Vnitřní ilustrace v kalendáři

Příloha 11

CD

Příloha 1

Ukázka ilustrací z autorského příběhu o psovi z roku 2012

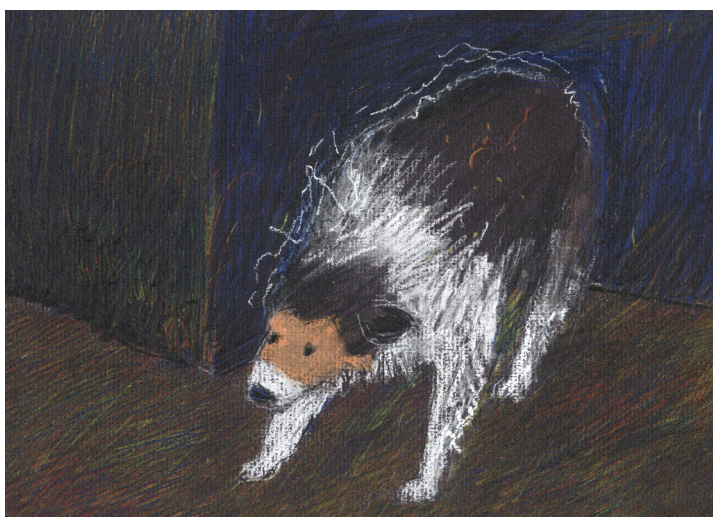

foto: vlastní

Příloha 2

Skici psa

foto: vlastní

Příloha 3

Fotografie psa a výsledné kresby

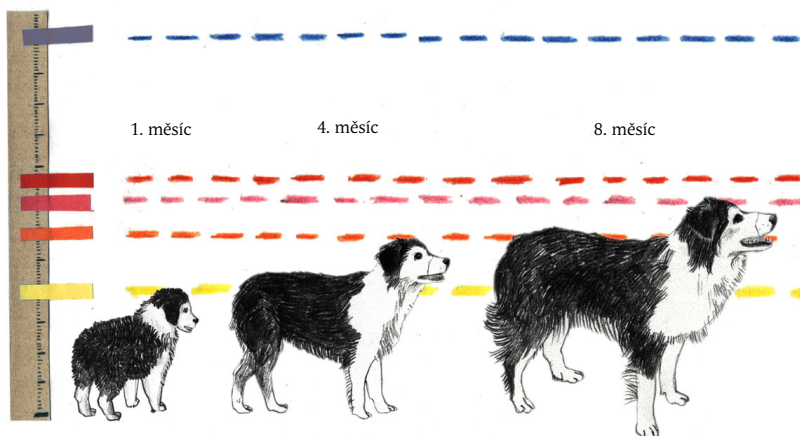
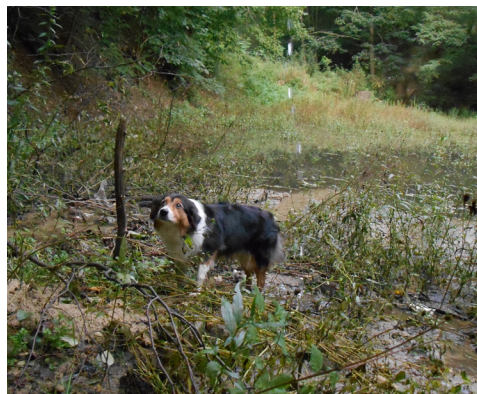

foto: vlastní

Příloha 4

Ukázka postupného vytváření dvoustrany (první skica, maketa, finální kompozice)

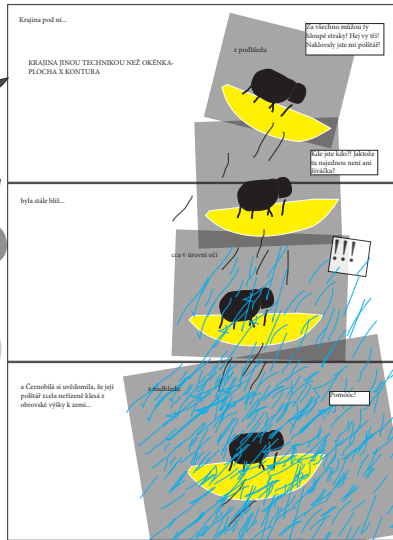
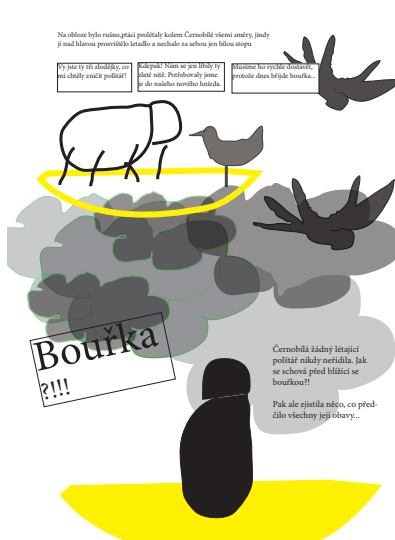
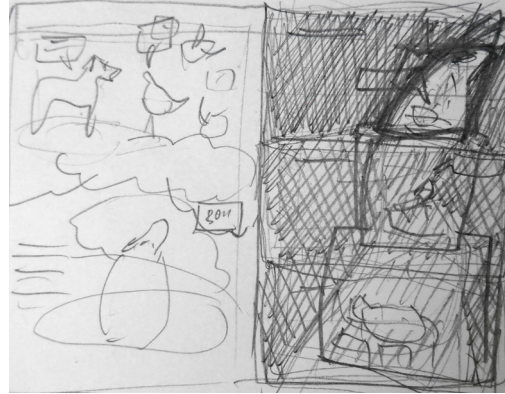

foto: vlastní

Příloha 5

Krok první: Hledání výtvarné techniky

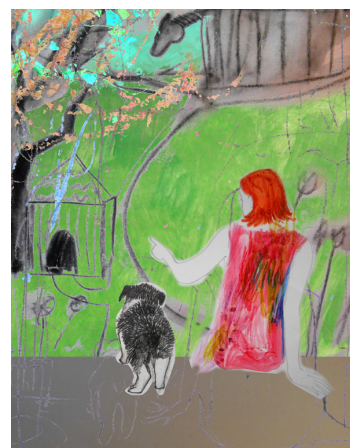
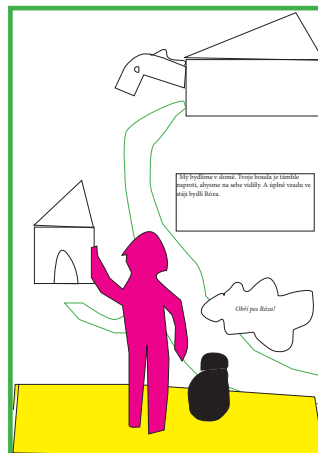

foto: vlastní

Příloha 5

Krok druhý: Jednotlivé ilustrace před kolážováním ve Photoshopu

foto: vlastní

Příloha 6

Krok třetí: Vytváření výsledné kompozice

foto: vlastní

Příloha 7

Použitá a nepoužitá obálka

foto: vlastní

Příloha 8

Vedlejší zvířecí postavy v kalendáři (přeměna čísla ve zvíře)

foto: vlastní

Příloha 9

Návrh titulní strany kalendáře

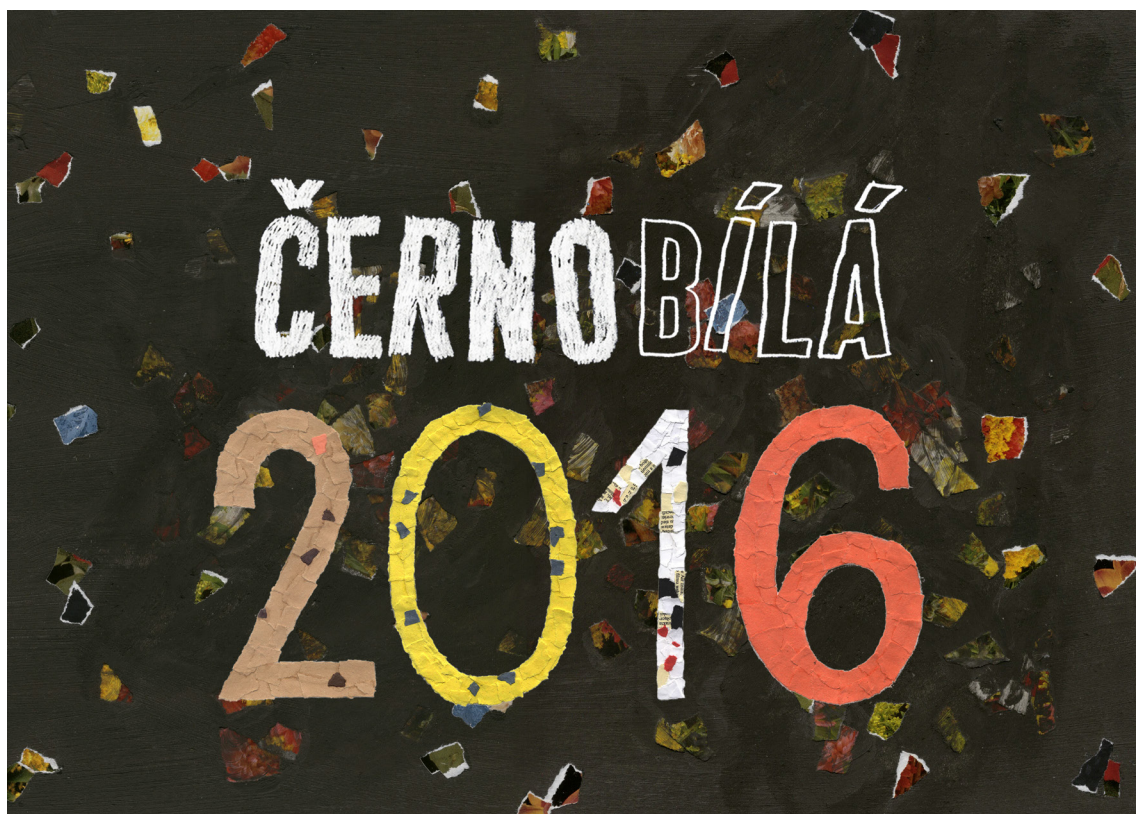

foto: vlastní

Příloha 10

Vnitřní ilustrace v kalendáři

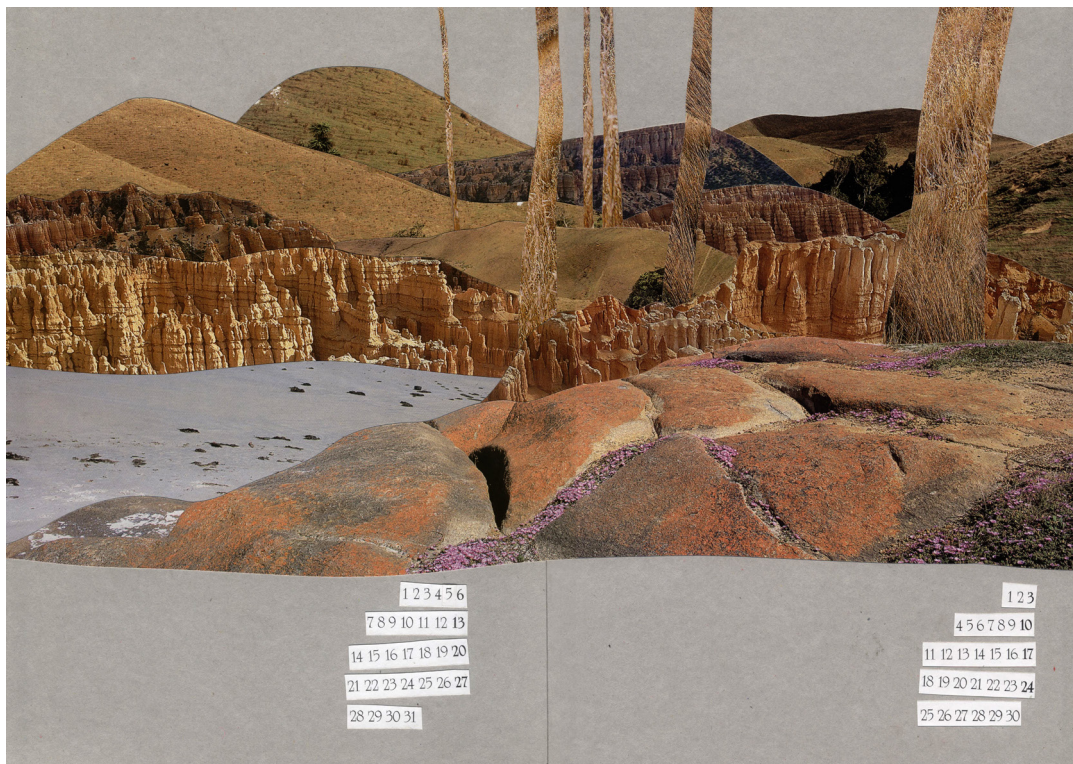

foto: vlastní